

Fénnyel írt emlékezet. Fotográfiák a holokausztról

Gyakorlat, Sz:15:00-16:30 (ELTE Egyetemi Könyvtár Shoah oktatóterem)

Az archív fényképek központi szerepet játszanak a modern kori történelemről alkotott nézeteink és a közösségi emlékezet formálásában. A második világháborús zsidóüldözések és a holokauszt ikonikus fotóit sokszor még azok is ismerik, akiknek ténybeli tudása egyébként csekély erről a korszakról. Ezek a fotográfiák erős emlékeztető erővel bírnak, azonban csak töredékük ismert szélesebb körben, és ezek esetében sem ritka, hogy a hozzájuk kapcsolt információk vagy értelmezések tévesek, pontatlanok. Az oktatásban, megemlékezések alkalmával, sőt a szakirodalomban is megeshet, hogy a holokauszt-fotográfiák kontextusból kiragadottan vagy pusztán illusztrációként szerepelnek, pedig a fotók az írásos forrásokkal egyenértékű történelmi dokumentumok, amelyek esetében szintúgy indokolt a gondos forráskritika és elemzés. Nem ritka jelenség a holokauszttal és más modern genocídiumokkal kapcsolatos vizuális dokumentumok szándékos hamisítása, manipulálása sem.

A szeminárium célja, hogy bevezesse a résztvevőket a legfontosabb hazai és külföldi fotóarchívumok használatába, bemutassa a fotók, illetve fotósorozatok keletkezésének körülményeit, készítőiket, történelmi háttérüket és utóéletüket, továbbá felhasználásuk és értelmezésük módszertani problémáit. A programban szerepel egy fényképtár és egy múzeum meglátogatása is.

Követelmény: szóbeli prezentáció vagy szemináriumi dolgozat egy választott témáról az online fotóarchívumokban folytatott önálló kutatás alapján, a kötelező irodalom ismerete, valamint aktív órai részvétel.

Válogatott irodalom:

- Struk, Janina: *Private Pictures. Soldiers' Inside View of War*. London, 2011. (3-5. fejezet)
- Stemlerné Balog Ilona: *Történelem és fotográfia*. Budapest, 2009. (5-6. fejezet)
- Milton, Sybil: Images of the Holocaust. In *Holocaust and Genocide Studies*, 1986. no. 1-2.
- Cole, Tim: *Traces of the Holocaust. Journeying in and out of the Ghettos*. London, 2011. (6. fejezet)
- Didi-Huberman, Georges: *Images in Spite of All. Four photographs from Auschwitz*. Chicago, 2008. (szemelvények)

- Hirsch, Marianne–Leo Spitzer: Incongruous Images: “Before, during, and after the Holocaust”. In *History and Theory*, Vol. 48 (2009) 4.sz.
- Jalsovszky Katalin: A magyarországi holokauszt-fotográfiák archiválásának és publikálásának problémái 1-2. In *Fotóművészet*, 2016. 2-3.sz.
- Kelbert Krisztina: *Szemtől szemben. Képek a szombathelyi zsidóság történetéből*. Szombathely, 2016.
- Zelizer, Barbie: *Remembering to Forget: Holocaust Memory Through the Camera's Eye*. Chicago, University of Chicago Press, 1998.
- *Az Auschwitz-album. Egy transzport története*. Szerk.: Israel Gutman – Bella Gutterman. Jeruzsálem, 2004.
- <https://www.ushmm.org/collections/the-museums-collections>
- <https://www.yadvashem.org/holocaust.html>
- <https://www.bundesarchiv.de>
- <https://time.com>
- <https://www.jewishvirtuallibrary.org>
- <http://konfliktuskutato.hu>
- <https://mnm.hu/hu/gyujtemenyek/torteneti-fenykeptar>
- <https://fortepan.hu>